

СТРУКТУРИ ВТОРИННОЇ ПРЕДИКАЦІЇ У АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ: ДО ПИТАННЯ КЛАСИФІКАЦІЇ

© Кармишева І.Д., 2002

Об'єктом дослідження цієї статті є структури вторинної предикації (СВП). Наведений загальний огляд поглядів на визначення та класифікацію СВП у вітчизняній та зарубіжній лінгвістиці. Пропонується новий підхід до їх класифікації, що оснований на функціонуванні як компоненті синтаксичних структур первинної предикації, комплементарності та модифікації.

The object of the investigation are structures of secondary predication. The article presents different points of views concerning definition and classification in works on grammar and syntax of home and foreign linguists. A new approach to the classification is suggested based on the functioning of these structures as a component of syntactic structures of primary predication, complementation and modification.

Структури вторинної предикації як і структури первинної предикації є засобом вираження предикативності у реченні. Структури вторинної предикації (СВП) є досить частотними у сучасній англійській мові. Проте немає чіткого критерію їх виділення; не існує повного опису їх структури та семантики. Деякі мовознавці заперечують саме його існування. Генрі Світ [23], наприклад, вважає, що безособові форми нездатні виражати предикацію. Вони втрачають декілька важливих ознак, які характеризують дієслова: число, особу та спосіб. На думку Е.Н. Старикової [10] дієслово проектує свої граматичні значення (часу, способу, особи) на безособові форми, утворюючи периферійну предикативну зону речення.

Немає єдності у використанні термінології при описі даних структур; неузгодженим залишається питання скільки структур як таких вважати структурами вторинної предикації.

У практичній граматиці [7] можна зустріти такі терміни: *Predicative Constructions with the Gerund*, *Predicative Constructions with the Infinitive*, *Predicative Constructions with Participle I*, *Absolute Participial Constructions*, *Predicative Constructions with Participle II*.

І.І. Барсуков, Н.Ф. Пимченко [1] виділяють *the “for-to-Infinitive” Construction*, *the Complex Object*, *the Nominative with the Infinitive*.

А.В. Владиславова, Л.Н. Вигонська, С.А. Тер-Мкртичан [3] – складний підмет, складний додаток, інфінітивний зворот (*for-to-phrase*), абсолютну дієприкметникову конструкцію, герундіальну конструкцію, конструкцію *“have smth done”*.

У М.А. Беляєвої [2] існує власна термінологія: об'єктний предикативний інфінітивний зворот, суб'єктний предикативний інфінітивний зворот, інфінітивний зворот з прийменником *for*, складний герундіальний зворот, об'єктний предикативний дієприкметниковий зворот, суб'єктний предикативний дієприкметниковий зворот, незалежний дієприкметниковий зворот.

У граматиці англійської мови під ред. В.Л. Каушанської [6] знаходимо такі структури: *Predicative constructions with the participle* (*The Objective Participial Construction*, *The Subjective Participial Construction*, *The Nominative Absolute Participial Construction*, *The Prepositional Absolute Participial Construction*, *The Nominative Absolute Construction*, *The*

Prepositional Absolute Construction), Predicative Constructions with the Gerund, The Objective-with-the-Infinitive Construction, The Subjective Infinitive Construction, The for-to-Infinitive Construction.

У праці О.М. Старикової, Н.П. Алової [11] Complex Object йде під заголовком Semi-complex Sentence Sequences. Своєю чергою для Е.М. Гордон, І.П. Крилової [4] 1. The Complex Object, 2. The Complex Subject, 3. The Prepositional Infinitive Phrase (не обов'язково з прийменником "for"), 4. The ing-Complex, 5. The Absolute Construction – це синтаксичні комплекси. У граматиці тих же авторів [5] конструкція *I didn't expect these remarks to be popular* описується як the infinitive as close complex adjunct to an active verb. Й. Берман, Т. Ковбасюк [13] поруч з термінами суб'єктний інфінітивний зворот, суб'єктний дієприкметниковий зворот, незалежний дієприкметниковий зворот застосовують такі терміни як тричленна дієслівна конструкція з інфінітивом, тричленна дієслівна конструкція з дієприкметником I, тричленна дієслівна конструкція з дієприкметником II. Граматика Т.М. Новицької, Н.Д. Кучин [8] поруч з іншими конструкціями виділяє так званий каузативний зворот, маючи на увазі конструкцію *I have had my watch mended* і відносить її до складних додатків.

У праці [17] Complex Object розглядається в рубриці Semi-complex Sentence Sequences, де приклад даної структури отримує такий запис:

$$S1 + S2 \quad \overline{\text{Semi-complex}} \quad S3.$$

Н.М. Раєвська [9] розглядає СВП як предикативні фрази, виділяючи такі: 1) інфінітивна нексусна фраза – *infinitival nexus phrase*; 2) герундіальна нексусна фраза – *gerundial nexus phrase*; 3) дієприкметникова нексусна фраза – *participial nexus phrase*.

Таке розмаїття термінології не допомагає ні студентам, які користуються практичними граматиками для вивчення даних структур, ні лінгвістам-дослідникам при їх описі.

У працях зарубіжних лінгвістів опис СВП теж трапляється досить рідко. Наприклад, у працях з граматики [12], [14], [20], [22], [24], [25] наявним є лише опис деяких з СВП, або як такий взагалі відсутній. В одній з найгрунтовніших та найновіших граматичних праць англomовного світу [16] СВП теж окремо не виділяються. Деякі з структур, що нами розглядаються можна зустріти під заголовком *non-finite clauses*, хоча туди належать не лише СВП.

Слід зауважити, що усі вищенаведені групування СВП не можуть претендувати на статус класифікації, оскільки немає єдиного критерію групування. Ось, для прикладу, у І.І. Барсукової. Н.Ф. Пимченко [1] the "for-to-Infinitive" Construction – назва СВП дається за компонентом, який входить в дану структуру, the Complex Object – назва СВП подана за синтаксичною функцією у реченні. Інколи у назві вказується і структура і функція, яку виконує дана СВП, наприклад, у М.А. Беляєвої [2]: об'єктний предикативний інфінітивний зворот.

На нашу думку, класифікацію доцільно зробити, беручи за основу компонент, що виконує функцію вторинного присудка у СВП. Класифікація буде виглядати так:

- СВП з інфінітивом (Inf),
- СВП з герундієм (Ger),
- СВП з дієприкметником I (PI),
- СВП з дієприкметником II (PII),
- СВП зі словами, що не є безособовою формою дієслова (nV).

Крім того, ці типи СВП можна згрупувати на основі того, до якої синтаксичної структури вони входять у реченні. У синтаксичній теорії виділяють чотири основних синтаксичних структури: предикації, комплементациї, модифікації та координації. Проаналізувавши близько 3500 СВП, згрупуємо їх на цій основі:

I. СВП як компонент структури предикації у функції підмета з вторинним присудком, що виражається:

1) **Infinitive**, e.g.

They were thought to be heading in the direction of North Carolina. [15, 427]

* Сюди належать і СВП, що вводяться прийменником, e.g.:

It has always been difficult for me to face the truth about my childhood. [15, 7]

2) **Participle I**, e.g.

The two other men burst through the back door and again the radio mentioned the three armed men who had escaped from Reidsville Prison and who were believed heading toward Florida. [15, 477]

3) **non Verbal**, e.g.

All construction workers would be considered members of an invading army of occupation and would be the target of hostile fire. [15, 614]

II. СВП як компонент структури комплементациї у функції складного додатка з вторинним присудком, що виражається:

1) **Infinitive**, e.g.

The whole family gathered on the bow of the boat to watch day come to an end. [15, 662]

2) **Participle I**, e.g.

She heard the spider screaming from his web a cry of alarm. [15, 430]

3) **Participle II**, e.g.

I want those tapes erased. [15, 436]

4) **non Verbal**, e.g.

But all birds made Sharon happy. [15, 423]

5) **Gerund**, e.g.

“I am sorry I’m not a heart surgeon or a white-shirt banker, Lila,” my father said, “but it’s about time you quit being ashamed of me being a shimper”. [15, 259]

III. СВП як компонент структури модифікації у функції обставини (різного виду) з вторинним присудком, що виражається (* СВП цієї групи можуть вводитись прийменниками):

1) **Participle I**, e.g.

“And you, Tom Wingo of South Carolina, think that you could improve my personality?” she answered, her voice cracking with irony [15, 278]

* Mr. Fruit led the entourage, tooting his whistle *with tears streaming down his face.* [15, 560]

2) **Participle II**, e.g.

“They are both crazy,” Savannah said, her hands folded on her chest. [15, 174]

* He staggered backward, screaming, *with his face locked in the tiger’s jaws.* [15, 482]

3) **non Verbal**, e.g.

“Register a small protest,” answered, his hair cottony in the moonlight. [15, 603]

* *With the sun to the west of him, he gazed at us facelessly.* [15, 324]

4) **Infinitive**, e.g.

Now he felt the tingle of adrenalin in his blood, *a shiver travel up his spine.*[19, 148]

* *Privately, with no one to jeer at her weakness, she allowed the tears to fall unchecked.* [18, 660]

* *I prayed for him to be near me.* [15, 135]

5) **Gerund**, e.g.

It seemed an inadequate answer and she feared that he would be hurt *by her not coming home through London.* [21, 244]

Підсумовуючи, можемо стверджувати, що

1) наведений нами огляд праць з граматики та синтаксису вказує на відсутність ознак, за якими виділяють та групують СВП;

2) СВП – це структури, що складаються з вторинного підмета та присудка, проте функціонують як одне ціле у реченні;

3) вторинний присудок у СВП може виражатися як безособовою формою дієслова (тобто інфінітивом, дієприкметником I та II, герундієм), так і невербальною частиною мови;

4) СВП можна класифікувати на основі їх структурних моделей, враховуючи назву компонента, що виконує функцію вторинного присудка;

5) досліджувані структурні моделі можна групувати на основі того, до яких синтаксичних структур вони входять у реченні;

6) компонентами синтаксичних структур первинної предикації, комплементативної та модифікації можуть бути не лише слова, але і структури (наприклад СВП), отже СВП можуть входити у структури: первинної предикації, комплементативної та модифікації.

1. Барсуков И.И., Пимченко Н.Ф. *Неличные формы глагола современного английского языка.* – Л.: Изд-во ленингр. ун-та, 1975. 2. Беляева М.А. *Грамматика английского языка.* – М.: Высшая школа, 1984. 3. Владиславова А.В., Выгонская Л.Н., Тер-Мкртчичан С.А. *Пособие по грамматике английского языка для аспирантов.* – М.: МГУ, 1985. 4. Гордон Е.М., Крылова И.П. *Грамматика современного английского языка.* – М.: Высшая школа, 1986. 5. Гордон Е.М., Крылова И.П. *The English Verbals.* – М.: Международные отношения, 1973. 6. Каушанская В.Л. и др. *Грамматика английского языка.* – Л.: Просвещение, 1973. 7. Грызулина А.П., Голубева Л.К., Пригорская Н.М. и др. *Неличные формы глагола. Сборник упражнений по практической грамматике английского языка.* – М.: Высшая школа, 1982. 8. Новицкая Т.М., Кучин Н.Д. *Практическая грамматика английского языка.* – М.: Высшая школа, 1983. 9. Раевська Н.М. *Present-day English Syntax.* – К.: Вища школа, 1970. 10. Старикова Е.Н. *Проблемы семантического синтаксиса.* – К.: Вища школа, 1985. 11. Старикова О.М., Алова Н.П. *Семинар з курсу теоретичної граматики англійської мови.* – К.: Вища школа, 1980. 12. Хорнби А.С. *Конструкции и обороты современного английского языка.* – М.: Учпедгиз, 1960. 13. Berman J., Kovbasyuk T., *English Grammar.* – К.: Вища школа, 1983. 14. Charles Carpenter Fries. *American English Grammar.* – New York, 1940. 15. Conroy Pat. *The Prince of Tides.* Bantam Books, 1988. 16. Douglas Biber, Stig Johansson, Geoffrey Leech, Susan Conrad, Edward Finegan *Longman Grammar of Spoken and Written English.* – Longman, 1999. 17. Irtenyeva N.F., Barsova O.M., Blokh M.Y., Shapkin A.P. *A theoretical English Grammar. (Syntax).* – Moscow: Higher Publishing House, 1969. 18. Pilcher Rosamunde. *The Shell Seekers.* Coronet Books, 1989. 19. Rendell Ruth. *Murder Being Once Done.*

Arrow Books, 1994. 20. Roberts Paul. Understanding English. New York, Evanston, and London, 1958. 21. Steel Danielle. Wanderlust. New York, 1987. 22. Swan Michael. Practical English Usage. Oxford University Press, 1996. 23. Sweet Henry. A New English Grammar. Logical and Historical. Oxford at the Clarendon Press, 1955. 24. Thompson A. J., Martinet A.V. A Practical English Grammar. Oxford University Press, 1997. 25. Whitehall Harold. Structural Essentials of English. New York, Burlingame, 1956.

Н.О. Магійович

Національний університет “Львівська політехніка”

ДЕЯКІ ЛЕКСИЧНІ ЗАСОБИ РЕАЛІЗАЦІЇ СУБ'ЄКТНО-АВТОРСЬКОЇ ОЦІНКИ В “ОДИССЕЇ” ГОМЕРА

© Магійович Н.О., 2002

Розглянуто використання лексичних засобів вираження суб'єктивної модальності у “Одіссей” Гомера. Виокремлюються тематичні та ключові слова, слова-фаворити та слова-символи. Розглядається їх роль у формуванні суб'єктивно-авторської оцінки описуваних подій.

The article deals with some lexical means used by Homer in his “Odyssey” that can be considered as bearing subjective modality. Thematic and key words, words-favourites and words-symbols are singled out and suggested to represent the subjective author’s evaluation of the events described.

Особливим видом мовленнєвої діяльності є художній текст. Лінгвістика тексту досліджує текстові категорії зовсім недавно (друга половина ХХ ст.). Лінгвісти, що займаються вивченням диференційних ознак тексту, одногосно називають серед них категорію модальності. На думку І. Гальперіна, модальність тексту “реалізується в характеристиці героїв, у своєрідному розподіленні предикативних і релятивних уривків висловлювання, в сентенціях, в умовиводах, в актуалізації окремих частин тексту в ряді інших засобів” [1, с. 139]. Дослідники лінгвістики тексту особливу увагу звертають на модальні відношення як на один з організаційних моментів тексту. В. Панфілов вказує, що модальними є два типи значень: об'єктивна (онтологічна) і суб'єктивна (персуазивна) модальність. Перша відображає характер об'єктивних зв'язків, що наявні у тій чи іншій ситуації, на яку спрямований пізнавальний акт, а друга виражає оцінку з боку мовця ступеня пізнання цих зв'язків [4, с. 39]. Переносячи це твердження на текст, А. Мороховський та інші стверджує, що об'єктивна модальність тексту відображає характер об'єктивних зв'язків ситуацій, що описуються в тексті з погляду їх реальності/ірреальності, можливості і необхідності, а суб'єктивна виражає в і д н о ш е н н я автора до описуваних подій і фактів в плані оцінки їх достовірності, бажаності [3, с. 214].

Суб'єктивна оцінка відрізка дійсності, що описується, є смисловим стрижнем художнього тексту. Тому текстова модальність пронизує всі рівні тексту. Найчіткіше суб'єктивна оцінка виражена на лексичному рівні. Семантична структура слова в художньому тексті не є еквівалентна семантичній структурі того ж слова в системі мови. У художньому тексті слово влітається у художню канву розповіді, обростає асоціативними контекстуальними зв'язками, набуває нових конотативних значень, реалізація яких зумовлена ідейно-тема-